

Др Драгана Ћорић, доцент
Правног факултета Универзитета у Новом Саду
ORCID: 0000-0001-5485-5176

Прегледни научни рад
УДК: 347.921.4:004.8
DOI: 10.46793/XXIMajsko.067C

ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА И АДВОКАТУРА - САРАДНИЦИ, САВЕЗНИЦИ ИЛИ НЕПРИЈАТЕЉИ?

Резиме

Развој информационих технологија, посебно на крају 20. века и током 21. века је отворио свет нових, неслућених могућности за рад, напредовање, учење, развој пословних делатности, као и у другим сферама друштвеног живота. Олакшавање свакодневних и пословних комуникација, убрзавање бројних административних процедура као и скраћивање производних процеса су испрва деловали као сјајне прилике за постизање веће друштвене кохезије, коначно враћање људи основним вредностима, породици и себи самима и више времена за све оно што су нам убрзани животи почели одузимати.

Међутим, сви производи напретка информационих технологија су поред добрих страна имали и лоше стране. Могућност злоупотреба база података, у друге сврхе од оних због којих је та база створена, лажи (неовлашћени) надзор над свим видовима комуникације су створили нове видове прекршаја и кривичних дела која су добила предзнак ИКТ- да су учињена употребом информационо комуникационих технологија. Злоупотребе су се прошириле у свим сферама које је дотакао развој информационих технологија; нико није поштеђен- ни деца, млади, одрасли, старији, приватна лица или пословни гиганти. Употреба интернета постаје злоупотреба могућности које интернет пружа, те се лажне вести и непроверене "чињенице" брзином светлости шире по целом свету. Сада је довољно да се лаж изрекне једном и да постане непобитна истина, јер њену "истинитост" одређује број лајкова (свиђања) и шерова (подељеног садржаја). Наметнута брзина живљења ускраћује интегритет дуготрајним научним проверама чињеница, те интернет, уместо да је узрок напретка, постаје узрок – свега осталог.

У таквом свету, за благодетима развоја информатичког друштва посежу и они који нису томе довољно вични, или једноставно желе да скрате себи пут до добре зараде, не разматрајући довољно какве ће последице њихово такво чињење направити.

У раду се приказују неки случајеви прекршаја адвокатске етике у делу који се односи на стручност адвоката за обављање адвокатске професије, поверљивост односа између адвоката и странке и заштита података које странка изнесе у току односа поверљивости адвокату, као и развоја сарадње и колегијалности и уважавања других колега и надлежних органа пред којима адвокати поступају и то- злоупотребом алата вештачке интелигенције, познатог под називом ChatGPT. Ови случајеви су забележени претежно на подручју примене англоамеричког (прецедентног) правног система(САД, Нови Зеланд), али има и скоријих случајева у ЕУ (Италија).

Кључне речи: адвокатура, вештачка интелигенција, ChatGPT, "халуцинације"

1. Уводне напомене

Вештачка интелигенција (у даљем тексту :ВИ) представља интелигенцију машина. Обухвата све начине развоја интелигенције машина који ће их приближити начину размишљања људи и у неком моменту учинити супериорнијим од људи¹. Почива на интелигенцији људи-која проистиче из информација које су људи скупљали вековима и стратегијама које су људи првобитно развили у циљу похрањивања тих информација (памћења), обраде тих информација и спознаји где и када се те информације могу користити, као и да створе нове стратегије и нове информације употребљиве у новим случајевима.

Почетни задатак ВИ је био да проба да симулира процесе размишљања људи, с тим да је развој ВИ постепено доводио до убрзавања тих процеса размишљања, обраде већег броја информација него што просечан људски мозак може да обради, и др. Употреба оваквих убрзаних начина обраде података добија све ширу примену у различитим сферама друштвеног живота. Тако се данас технологије ВИ користе у изради претраживања интернета (Гугл), употреби виртуалних асистената (Сири, Алекса)², изради бројних апликација за комуникацију и дељење информација, као и израде система препорука које се базирају на генерисању бројних података о садржајима које

¹ Најбољи уџбеник у области основа вештачке интелигенције, њеним дометима и начинима развоја и примене је: Russell, S., Norvig, P., *Artificial Intelligence: A Modern Approach*, 4th edition, University of California at Berkeley. Прво издање је написано 1995. године а последње, четврто 2020. године, и у примени је као обавезна литература на скоро 1600 факултета широм света за наведену тематику.

² Ови виртуелни асистенти функционишу по принципу извршавања команди које им даје корисник: да аутоматски закључа врата од кола, пусти неку плејлисту, провери мејлове и слично. Да би ова апликација била ефикасна потребно је дозволити јој приступ личним подацима корисника, шифрама, итд. "Сири" се, примера ради, може поставити на рачунар или телефон: <https://www.apple.com/siri/>, 11.03.2025.

појединци прате на интернету те им се на основу претпостављених преференција сужава даља претрага других садржаја и упућује на сличне онима које су већ претраживали (Јутјуб³, Нетфликс⁴, и др; али и апликације за куповине као нпр. Тему).

Највећу пажњу је привукао последњи алат ВИ-ChatGPT⁵, који је пуштен у рад током 2022. године. ChatGPT представља генеративну вештачку интелигенцију која "ствара" одговоре на питања која му постављају корисници, користећи милијарде података из слободно доступних извора и комбиновањем тих информација, уз опонашање стратегија људског размишљања. Већ до фебруара 2023. године забележено је више од 100 милиона корисника овог алата, а у фебруару 2025. године - 400 милиона корисника, премда је цифра оних који су посетили наведени сајт али га нису активно користили прешао милијарду и по.⁶

Чести корисници овог алата, поред деце и младих који на овај начин решавају своје "досадне" домаће задатке у виду писања есеја⁷, су управо правници у англоамеричком систему права, због начина правног резонувања који захтева претрагу и коришћење великог броја прецедената. ChatGPT⁸ који

³ Wallis, J., *How Does YouTube Work In 2024? The Tech Behind Series*, <https://intuji.com/how-does-youtube-work/>, 10.04. 2025.

⁴ Видео материјал који Нетфликс има похрањен на неком серверу, или је повезан са сервером који није директно његов, се стримује- преноси кориснику Нетфликсовог сервиса једноставним кликом на неки линк. Међутим иза тог клика стоји сложена мрежа алгоритама и процеса којима управља у последње време- В. Више о томе: *How Netflix streams videos*, <https://help.netflix.com/en/node/85>, 10.04.2025., и *How Netflix works: the (hugely simplified) complex stuff that happens every time you hit Play*, <https://medium.com/refraction-tech-everything/how-netflix-works-the-hugely-simplified-complex-stuff-that-happens-every-time-you-hit-play-3a40c9be254b>, 10.04.2025.

⁵ *Introducing ChatGPT*, текст из 30. новембра 2022. године, <https://openai.com/index/chatgpt/>. 10.04.2025.

⁶ Duarte, F., *Number of ChatGPT Users (March 2025)*, <https://explodingtopics.com/blog/chatgpt-users>. 11.03.2025. Примера ради, Фејсбук је милион корисника достигао за десет месеци од свог "лансирања", док је ChatGPT ту бројку достигао за пет дана. Од њега је брже свој први милион корисника достигао само сервис Инстаграма Threads, за само један сат.

⁷ Више о различитим статистичким подацима у погледу коришћења овог алата: *100+ Incredible ChatGPT Statistics & Facts in 2025*, <https://www.notta.ai/en/blog/chatgpt-statistics>. 10.04.2025.

⁸ На сличним принципима је осмишљен и још један четбот систем под називом Грок, у оквиру компаније Х у оквиру компаније Илона Маска и доступан је корисницима његове мреже Икс (раније Твитер). За сада, Грок функционише одговарајући на питања корисника ове друштвене мреже и користи анализу података која је доступна путем исте ове др. мреже. Тако су најчешћа питања која му се постављају " кога од политичара/ музичара/итд. волим/ не волим на основу мојих постова, али има и питања

је представљен као унапређен и убрзан систем претраге милиона страница и података, са најбржим временом селекције, обраде релевантних података и стварањем одговора који одговара параметрима задатим у првобитном упиту, је постао идеална замена за сате и дане проведене у листању хиљада страница непрегледног мора судских прецедената.

ChatGPT користи природни језик, тј. људски језик да би одговорио на питања генеришући одређене садржаје за своје кориснике. Дакле, у оквиру овог алата нема превођења на неки од машинских језика и назад, нити је потребно имати знање неког од машинских језика да се овоме приступило. Директно постављена питања се процесуирају на језику корисника, јер *ChatGPT* истовремено и преводи све релевантне информације које се налазе доступне на другим језицима на језик корисника. Због тога се *ChatGPT* показао као користан у области права, при извршавању задатака коју подразумевају стварање неких генеричких, општих норми, и механичкој анализи огромног броја података. Тако правници који су се у бројним анкетама изјаснили да су користили *ChatGPT*, чинили су то приликом писања уговора, махом купопродајних⁹, анализе дужег текста или поднеска¹⁰, као и анализе других правних и теоријских текстова.

Проблем је настао кад су творци *ChatGPT* схватили да он може да "халуцинира". "Халуцинација" у овом случају значи да систем не само да смишља одговоре користећи постојеће податке, већ да у недостатку постојећих података који поткрепљују одговор који он даје - једноставно - измисли податке. Тачно као и људски ум, који када се нађе у неугодној ситуацији и не жели да призна своју грешку, немоћ или незнање, прибегава лажима и измишљањима, у циљу сопственог оправдања. Дешавале су се парадоксалне ситуације – упитан да ли је есеј чија се аутентичност проверава однекуд преписан, *ChatGPT* је одговарао да наравно да није, занемарујући чињеницу да је и немогуће да је однекуд преписан јер је већину података у њему сам *ChatGPT* измислио. На почетку упитна тачност података на којима се заснивало одговарање *ChatGPT*-ија, са додатно измишљеним и лажним подацима, смањивала је истинитост података у бази коју користи *ChatGPT* на

која подразумевају дубљу анализу постова и интеракција корисника који поставља питање. Више о томе: <https://x.ai/>, 10.04.2025.

⁹ Права и обавезе купца и продавца су углавном одређене уопштено у прописима, а овакви уговори подразумевају и бројне генеричке клаузуле, које је, признајемо, досадно стално исписивати. На овај начин *ChatGPT* ствара мустру уговора, која се мења само са специфичним личним подацима нових уговорних страна.

¹⁰ *ChatGPT* се показао као добар аналитичар пуких података, који прави скоро савршене сажетке случајева, обимне документације, материјала који се брзо морају прочитати, и др, с тим што је кључно да се текст који ће *ChatGPT* анализирати мора у целини убацити у систем овог алата.

20%¹¹. Свако следеће коришћење истих измишљених и лажних података, уз вероватноћу "халуцинација" и измишљање нових нетачних података, додатно смањује истинитост података у истој бази.

Кад је тестиран на адвокатском испиту, који је унифициран (тачније има стриктно теоријска питања), *OpenAI* језички модел *GPT-4* који је пуштен у употребу 14. марта 2023. године имао је боље резултате него 90% лица која су исти тест уживо полагала¹². Важно је напоменути да ова напредна верзија није доступна свим корисницима бесплатно. Бесплатна верзија истог алата имала је много мању успешност на истом тесту- дакле располагала је са мање података.

ChatGPT није сам по себи алат за претраживање база података из области права, посебно база прецедената као што су то, *LexisNexis* и *Westlaw*, или што би у Републици Србији били системи Параграфа, Интемеркса, и Правно информационог портала Службеног гласника. Главна разлика је у томе што *ChatGPT* поред пуке претраге база врши селекцију, обраду и сажимање, односно одговарање на неко постављено питање, док све друге споменуте базе и портали врше само претрагу по кључним речима. Међутим постоји и главна "ограда", у виду смернице на првој страници специјализованог сервиса овог алата који се бави правом:

*AI Lawyer GPT Does not constitute lawyer-client privilege and is NOT legal advice. For information and entertainment purposes only*¹³.

Односно- да коришћење овог алата не представља заштиту података нити гарантује поверљивост података која мора да постоји у односу између клијента и адвоката, и да информације и одговори које овај алат даје не могу се сматрати валидним правним саветом, већ да служи првенствено за добијање информација и евентуално- забавни карактер. То нас доводи до кључног дела рада- приказа случајева у којима су адвокати поверовали да *ChatGPT* може у потпуности да замени њих (и људску интелигенцију генерално узев), те су исти користили супротно намени због којих је *ChatGPT* и осмишљен.

¹¹ Док неки посматрају ову ситуацију као разлог да се овај четбот не користи у неке озбиљније сврхе, истраживања и слично, због неизвесности степена тачности података које четбот након анализе избаци, други пак сматрају да је степен "халуцинација" сасвим нормалан за толики системи да не може значајно да угрози његову употребу: Guo, C., *Hallucinations Are Fine, Actually*, <https://www.ignorance.ai/p/hallucinations-are-fine-actually>, 18.03.2025.

¹² Arredondo, P., *GPT-4 Passes the Bar Exam: What That Means for Artificial Intelligence Tools in the Legal Profession*, <https://law.stanford.edu/2023/04/19/gpt-4-passes-the-bar-exam-what-that-means-for-artificial-intelligence-tools-in-the-legal-industry/>, 18.03.2025.

¹³ Доступно на : <https://chatgpt.com/g/g-QEj3LcqXZ-ai-lawyer>, 10.04.2025.

2. Употреба ВИ у адвокатури- на погрешан начин

Адвокатска професије је једна од најстаријих. Основни циљ бављења овом професијом је пружање правне помоћи лицима физичким и правним лицима¹⁴, што обухвата давање усмених и писмених правних савета и мишљења; састављање тужби, захтева, предлога, молби, правних лекова, представки и других поднесака; састављање уговора, завештања, поравнања, изјава, општих и појединачних аката и других исправа; заступање и одбрану физичких и правних лица; посредовање у циљу закључења правног посла или мирног решавања спорова и спорних односа; као и обављање других послова правне помоћи у име и за рачун домаћег или страног физичког или правног лица, на основу којих се остварују права или штите слободе и други интереси¹⁵.

У својој заклетви, адвокати спомињу савесност свог рада и стриктну примену позитивно правног оквира унутар државе на чијој територији ће се бавити адвокатуром¹⁶; док се додатно утврђују стручност као додатни норматив њиховог рада, те да се адвокатуром баве стварно, а не неко други у њихово име и за њихов рачун¹⁷. Посебно је значајна обавеза адвоката да све информације које су сазнали током обављања своје професије, чак и након престанка бављења адвокатском професијом, чувају као професионалну тајну¹⁸.

У циљу очувања али и усавршавања својих знања, сваки адвокат је дужан да се континуирано информира о стању позитивног права у земљи, као и у иностранству, о иницијативама за промену истог тог законодавства и да усавршава и друге своје, не само правничке компетенције. Право није само теорија, и прописи који се примењују; право јесу и практична искуства, мишљења судова у одређеним врстама случајева, стратегије тумачења сличних ситуација и процена казни које се досуђују. Дакле, чак и у оквиру европско-континенталног правног система, који је много ригиднији и где се норме ређе, теже и дуже мењају, практичан аспект права је изузетно важан, јер указује на начин размишљања појединаца- судија, других адвоката, других професионалаца. Јединствена тумачења су немогућа, јер пракса и стваран живот увек креирају околности које су другачије од теоретских образаца и правила успостављених годинама, ако не и деценијама уназад.

Због тога није зачуђујуће што су посебно адвокати, као особе које због своје професије су чешће отвореног ума и спремни на ново креативно

¹⁴ Чл. 2. ст. 1. Закона о адвокатури, Сл. гласник РС, бр. 31 од 9. маја 2011, 24 од 30. марта 2012 – УС. У раду наводимо домаћу регулацију адвокатуре и њених принципа, са свешћу да су у истом или сличном облику исти принципи присутни у свим прописима о обављању адвокатске професије у целом свету.

¹⁵ Чл. 3. Закона о адвокатури.

¹⁶ Чл. 9. ст. 3. Закона о адвокатури.

¹⁷ Чл. 15. Закона о адвокатури.

¹⁸ Чл. 20. Закона о адвокатури.

тумачење исте норме у корист заштите права својих странака, појаву ВИ дочекали –са дозом радости. Скоро константна прикљученост на интернет и непрегледне изворе информација, као и лака доступност скоро сваком извору информација су нас као људски род почела чинити истовремено и способнијима - и мање способнима. Проширило се наше поље знања, али креативност почиње да опада јер смо постали свесни да постоји неко са друге стране екрана- у овом случају ВИ која ће неки посао урадити брже уместо нас- и нама оставити још више времена за све оно што волимо- понајвише доколицу. Са друге стране, жеља и потреба да се сопствена околина импресионира, приказивањем веће успешности него што она истински јесте су довеле до често некритичког приступа бројним информационим технологијама и њиховим производима и њиховог коришћења- без икакве или са слабом контролом садржаја који одатле проистиче.

Због тога у овом раду истичемо управо такве случајеве- злоупотребе ВИ, којима у прекршени универзални стандарди адвокатуре као професије- а то је самосталност у раду, стручност, и поверљивост, односно чување адвокатске тајне.

Један од тренутно најпознатијих случајева неадекватне употребе ВИ у области правосуђа се десио у САД, на Менхетну, у случају под називом *Mata v. Avianca Inc*¹⁹. Лице је ангажовало респектабилну адвокатску канцеларију *Levidow, Levidow & Oberman* ,као своје заступнике у спору против авионске компаније *Avianca Airlines*, у чијем авиону је дошло до повређивања. Предмет спора(који је окарактерисан као *personal injury lawsuit* - парница због повреде) је била накнада штете за повреду колена које је лице наводно задобило у току авионског лета, услед удара авионских колица којима се у току лета разноси храна. Адвокат Стивен Шварц, који те 2023. године има за собом више од 30 година радног стажа у адвокатури, је направио неопростиву грешку- користио је *ChatGPT* у сврху писања поднеска федералном суду. Само коришћење овог алата није спорно само по себи , већ оно што је алат урадио- измислио је у потпуности судске прецеденте које је користио приликом писања поднеска, и то не један, већ неколико њих²⁰, и цитирао је потпуно непостојеће сентенце из тих измишљених пресуда - дакле, ни ти цитати наравно не постоје²¹. Грешка адвоката Шварца је била у томе што није извршио претходну проверу написаног, већ је само пуки резултат, добијен од *ChatGPT* - прекопирао и послао суду.

¹⁹ Цео случај доступан на: <https://caselaw.findlaw.com/court/us-dis-crt-sd-new-yor/2335142.html>, 10.04.2025. године.

²⁰ *Lawyers used ChatGPT to help with a case - it backfired massively*, <https://news.sky.com/story/lawyers-fined-after-citing-bogus-cases-from-chatgpt-research-12908318>, 10.04.2025.

²¹ Тако је случај *Zicherman v. Korean Air Lines Co., Ltd*, који је цитиран у поднеску, апсолутно био измишљен; веродостојност садржине и постојања овог случаја је потврђен цитирањем у случају *Varghese*, који је такође цитиран у истом поднеску, који је такође непостојећи и измишљен.

Проблем је откривен кад су адвокати одбране, коју заступају именовану авио компанију почели потрагу за прецедентима наведеним у поднеску, са намером да исте оспоре. Пошто ниједан од споменутих прецедената нису пронашли, пријавили су то поступајућем судији, која је одмах обуставила поступак. На саслушању поводом овог прекршаја, поред Шварца, укључен је још један адвокат Питер ЛоДука²² из исте канцеларије *Levidow, Levidow & Oberman*, који приликом преузимања предмета од колеге није извршио никакву додатну проверу поднесака који су већ поднети.

Случај је завршен неочекивано, са изузетно ниском новчаном казном у износу од 5000 долара коју су солидарно платили оба адвоката и њихова фирма, али и бројним извињењима које су јавности и странкама у спору морали да пошаљу- што је поступајући судија сматрао већом моралном казном, него да им је одредио вишу новчану казну. Адвокати су током целог поступка као своју одбрану износили своју добру веру (*good faith*) и поверење у ВИ, те да нису могли ни замислити да ће ВИ својим "халуцинацијама" начинити толику штету²³. Са друге стране, суд је сматрао да је понашање адвоката било неодговорно и да несумњиво указује на непостојање добре вере и стручности за обављање адвокатске професије. Адвокатска канцеларија *Levidow, Levidow & Oberman* је у сличном тону издала заједничко саопштење, да нису могли ни замислити да је вештачка интелигенција "толико малициозна" да је измислила целокупне случајеве, и да је за све крива слепа вера у исправност оног што им је *ChatGPT* навео²⁴.

Приликом одређивања овакве казне у износу од 5000 долара и са обавезом слања бројних извињења, суд је постигао стварање сумње у стручност и искреност у раду не само конкретних адвоката у овом случају, већ свих који су повезани са именованом канцеларијом. Судија Кевин Кастел, као поступајући у случају против адвоката Шварца и ЛоДуке је истакао своју видну разочараност употребом ВИ у сврху за коју иста није била намењена²⁵ и то још од адвоката,

²² Случај је започео адв. Шварц пред Врховним судом државе Њујорк, међутим кад је случај премештен у надлежност другог суда, у други округ у коме Шварц није имао дозволу да се бави заступањем, наступио је као адвокат тужиоца ЛоДука који је могао да се бави заступањем у том округу.

²³ <https://www.seyfarth.com/news-insights/update-on-the-chatgpt-case-counsel-who-submitted-fake-cases-are-sanctioned.html>

²⁴ Тако су цитирани случајеви "Varghese," "Shaboon," "Petersen," "Martinez," "Durden" and "Miller"- који су апсолутно непостојећи. Цитирање је ишло ланчано: Varghese cites to: "Holliday v. Atl. Capital Corp., 738 F.2d 1153 (11th Cir. 1984)", which does not exist. The case appearing at that citation is Gibbs v. Maxwell House, 738 F.2d 1153 (11th Cir. 1984); then cites to "Gen. Wire Spring Co. v. O'Neal Steel, Inc., 556 F.2d 713, 716 (5th Cir. 1977)", which does not exist, also "Hyatt v. N. Cent. Airlines, 92 F.3d 1074 (11th Cir. 1996)", which does not exist. and cites to "Zaunbrecher v. Transocean Offshore Deepwater Drilling, Inc., 772 F.3d 1278, 1283 (11th Cir. 2014)", which does not exist.

²⁵ ВИ можда може свашта да уради, али не и да се бави адвокатуром.

који треба да буду корифеји правде и потраге за истином²⁶. У своју одбрану, адвокат Шварц је навео да је питао *ChatGPT* да ли су сви цитирани случајеви тачни и постојећи, на шта му *ChatGPT* одговорио- наравно да јесу. Друга је ствар што таквом одговору- баш и није требао поверовати, управо због чињенице да ВИ може да "халуцинира" и измишља.

Млади адвокат Закарија Крабил, притиснут нереално кратким роковима и бројним задацима унутар фирме у којој је запослен, искористио је *ChatGPT*, који је приликом писања поднесака уместо Крабила креирао лажне, непостојеће случајеве и цитате из таквих случајева²⁷. По сазнању за овај прекршај, добио је отказ у фирми *Baker Law Group*, са образложењем исказаног грубог немара у свом раду; није проверио садржину поднеска који је генерисао ВИ, већ га је у интегрално добијеном облику даље проследио суду. Крабил је напустио адвокатуру и покренуо сопствену фирму *Av{AI}lable Legal Solutions* која се бави промоцијом алата створених путем ВИ и залаже се, поучен сопственим искуством, за њихову паметну употребу у области права²⁸.

И у Аустралији је један адвокат користио ВИ, приликом подношења поднесака у једном имиграционом случају у октобру 2024. године. У првом изјашњењу адвокат није одмах (зло)употребу ВИ, већ је преузео на себе одговорност за грешке у поднесцима. Кад је постало изгледно да ће бити кажњен због измишљања случајева, као и цитирања сентени из истих непостојећих случајева, признао је да је неадекватно и неправилно користио, те да ће у наставку своје каријере учинити све да би унапредио своје знање у наведеној области.²⁹

Слично се догодило и у Мелбурну, у породичном спору, неколико месеци раније. Измишљене случајеве је приметила поступајућа судија Хамфриз, након што се повукла у одаје да би донела пресуду³⁰. Адвокат је прво признао да је користио правни софтвер *Leap*, који има у себи интегрисане елементе ВИ. Судија је адвокату дала месец дана за изјашњење зашто не би требао да буде предмет дисциплинског поступка³¹, и незадовољна његовом одбраном цео случај препустила дисциплинском суду адвокатске коморе.

²⁶ <https://www.reuters.com/legal/new-york-lawyers-sanctioned-using-fake-chatgpt-cases-legal-brief-2023-06-22/>

²⁷ *Colorado attorney is suspended from the bar and fired from his firm for using ChatGPT in court after the AI cited fake cases*, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-13367897/Colorado-attorney-suspended-bar-fired-chatgpt-ai.html>, 26.03.2025.

²⁸ Исто.

²⁹ Више о томе на линку: <https://www.theguardian.com/australia-news/2025/feb/01/australian-lawyer-caught-using-chatgpt-filed-court-documents-referencing-non-existent-cases>, 24.03.2025.

³⁰ Више о томе у вести: <https://www.theguardian.com/law/2024/oct/10/melbourne-lawyer-referred-to-complaints-body-after-ai-generated-made-up-case-citations-in-family-court-ntwnfb>, 24.03.2025.

³¹ Апсолутно непозната могућност у европско-континенталном правном систему, посебно зато што се базира на доказивању/утврђивању негативне чињенице.

У фебруару 2025. године адвокатска канцеларија *Morgan & Morgan* из Вајоминга, САД, је открила да су њихова два адвоката користила вештачку интелигенцију за писање поднесака у парници која се водила против њиховог дугогодишњег клијента, трговинског гиганта Волмарта, и да нису извршили проверу цитираних случајева наведених у поднесцима. Инцидент је нарушио поверење које су странке имале у именовану адвокатску канцеларију, али и у сам Волмарт - "јер њихови адвокати су спремни да ураде такве ствари да би добили спор"³². Због тога је *Morgan & Morgan* прописао нову обавезу за више од 1000 запослених, да сваки резултат који ВИ створи, мора бити "ручно проверен", Истовремено је и Америчка адвокатска комора издала саопштење за више од 400 000 чланова, да је коришћење ВИ без накнадне провере резултата те употребе доказ нестручности и лењости, који ће увек бити адекватно кажњаван³³.

Оправдано питање које се овде наметнуло је : ако би неко користио ВИ да себи скрати време за рад, зашто би онда поново све то проверавао и себи удвостручио време потребно за рад? Чини се да је једино решење да се ВИ, бар док не буде додатно унапређена, не користи у наведене сврхе, управо због непоузданост у исходима.³⁴ Са друге стране, ако ће се ВИ алати користили у наведену сврху - писања поднесака и осталих видова извршавања пружања правне помоћи - упитно је онда да ли је и правно образовање потребно, јер ће се правна помоћ реализовати путем ВИ и ВИ ће, у неком периоду, скоро у потпуности заменити адвокате.

У Колораду се догодио највећи правни нонсенс: не да је адвокат користио ВИ и *ChatGPT* приликом писања поднесака суду у пореској ствари, без накнадних провера исправности цитираног прецедентног права, већ је и судија донео пресуду на основу таквих поднесака - такође, опет без накнадне провере истинитости цитираних случајева. Етичке последице случаја су да је прекршена обавеза компетентности и стручности адвоката приликом заступања, да се овиме крше границе комуникације и заступања странке јер странка се мора обавестити о свим стварима и правцу његовог заступања па странка сама одлучује жели ли то и на такав начин или не; прекршена је поверљивост, јер су одавани подаци које је странка поверила као тајне адвокату које он не сме ни пред судом да одаје без сагласности странке камоли; прекршена је обавеза да консултује и саветује странку у складу са својим најбољим знањем и познавањем права, затим свест о томе да давање лажног

³² *AI 'hallucinations' in court papers spell trouble for lawyers*, <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/ai-hallucinations-court-papers-spell-trouble-lawyers-2025-02-18/>, 24.03.2025.

³³ Исто.

³⁴ Исто. Слични случајеви откривени су исте 2024. године у Минесоти, Колораду, и Тексасу, су били праћени скромним новчаним казнама, у износу од 1000 и 2000 долара, али и јавним извињењем које је према ставу судија које су изрекле ове казне, много већа казна по лични интегритет и стручност тих адвоката него новчана казна сама по себи.

исказа пред судом за који се зна да је лажан, је кривично дело.³⁵ Са друге стране, понашање судије је указало на грубу непажњу у раду, нестручност, брзоплетост и нарушило поверење у судске органе као најстручније.

У Канади адвокат Чонг Ке је учинила сличну ствар, а адвокати супротне стране су одлучили да је туже за све посебне трошкове које су имали одговарајући на њене поднеске и трошећи додатне сате да пронађу те случајеве које је четбот цитирао у њеним поднесцима. Куриозитет у овом случају је што Ке није порицала своју кривицу-признала је коришћење ВИ и свој немар због којег није проверила истинитост навода у поднеску. Једини захтев ове адвокатице је био да не плати додатне трошкове које су адвокати супротне стране захтевали, јер је сматрала да додатни сати њиховог рада нису производ њеног деловања, већ деловања ВИ³⁶.

Италија је једина предузела конкретне кораке у заштити корисника различитих ВИ производа³⁷. Врховни италијански надзорни орган за заштиту приватности је констатовао прекршај приватности корисника ВИ тако што је ВИ кориснике мотивисала, у циљу добијања што егзактнијих и истинитијих резултата, да убацују у систем своје праве личне податке, не упозоравајући их накнадно да сви лични подаци остају трајно похрањени унутар ВИ система³⁸. Истовремено није успостављен адекватан систем верификације старости корисника. Наиме, ВИ је предвиђен за слободно коришћење лицима старијих од 13 година. Италијански надзорни орган је констатовао да је веома лако заварати ВИ у овом смислу, те да су алатима ВИ приступала и лица много млађа од 13 године, чиме су лични подаци малолетника компромитовани, без претходно адекватно добијене сагласности детета за њихову даље коришћење и обраду. Узимајући у обзир прекршаје бројних одредаба аката о заштити података о личности, италијанске власти су 30. априла 2023. године изрекле забрану употребе *OPEN AI* производа на територији Италије. Власницима *OPEN AI* је дат је кратак рок од 20 дана да се сви пропусти у заштити личних података исправе³⁹, или ће бити кажњени високом новчаном казном.

³⁵ Више о томе: <https://www.volpelawllc.com/chatgpt-and-the-law-ais-negative-impact-on-the-administration-of-justice/>, 24.03.2025.

³⁶ Више о томе: <https://globalnews.ca/news/10273910/chatgpt-bc-legal-precident/>, 24.03.2025.

³⁷ Италија је још 2015. године увела суђења путем видео преноса, уз коришћење савремених технологија. процес дигитализације рада правосудних органа се додатно интензивирао у Италији током ковид пандемије 2020. године, и тај процес је у сталној експанзији. Више о томе: <https://www.ibanet.org/digitalisation-civil-process-italy>, 24.03.2025.

³⁸ Више о томе у тексту : <https://legalitgroup.com/en/chatgpt-vs-italian-supervisory-authority-who-wins/>, 24.03.2025.

³⁹ Исто. Један од захтева италијанских власти је био да у базу приликом остављања личних података буде узета и изричита сагласност лица чији су то лични подаци; да се обавезе да ће све личне податке користити за "тренинг" алгоритама који ће изградити стратегије одговарања на сличне упите и са остављеним сличним подацима; обавезна вишестепена верификација идентитета лица млађег од 13 година за приступ бази, итд.

3. Паметно коришћење ВИ алата у адвокатури

Претходно наведени примери неадекватне употребе ВИ и њених производа не значе да треба потпуно одустати од примене ВИ. ВИ се и ствара са намером олакшавања или скраћивања неких процедура, посебно кад су оне праћене дуготрајним и исцрпљујућим подпроцесима, и који захтевају веће учешће физичких лица и њихову апсолутну мисаону и другу врсту укључености у спровођење тих процеса. Проблем је настао када су производи ВИ коришћени у преварну сврху приказивања домета свог учешћа у неком процесу и захтевања адекватне валоризације истог учешћа. Дакле, није био проблем у коришћењу ВИ већ у томе што су одређена лица употребом ВИ приказала туђи рад као свој, па чак и кад је то био рад ентитета унутар ВИ. Тиме су само указали на то да је ВИ једнако угрожена као и било које друго физичко лице неадекватним, неправилним и преварним поступањем других лица; и да је у таквим ситуацијама ВИ показала праву људску реакцију да је није била свесна - "халуцинирањем" садржаја је оставила трагове на основу којих особа која користи њен рад, без адекватног признања њеног учешћа у ауторству, могу довести до кажњавања те особе.

Све наведено не значи да треба зазирати од употребе ВИ, већ да треба научити као ефективније и правилније користити ВИ и њене производе. Тако, било би важно што више прецизирати упит који се поставља, у овом случају четботу као што је *ChatGPT*: одредити становиште са којег се неки материјал треба посматрати- није исто да се затражи пуки технички сажетак неког текста, анализа или извођење кључних речи; дати контекст у смислу врсте послова или упућивање на неке могуће већ постојеће мустре појединих уговора (примера ради, купопродајни уговор где је предмет вредности до 1000 долара, који се закључује у федералној држави Вајоминг (САД) или у Немачкој, при чему је продавац држављанин друге државе, и слично). Важно је избећи и тражење генерализујућих мишљења и ставова. Истовремено, сложена питања је важно раставити на више једноставнијих и водити *ChatGPT* градацијски; у супротном, што замршеније питање *ChatGPT* добије, и одговор може бити једнако замршен, самим тим и неупотребљив, чак и у сврху добијања додатне мисаоне инспирације корисника.

Највеће ограничење употребе *ChatGPT* у правној сфери, посебно у адвокатури проистиче из принципа поверљивости и чувања као адвокатске тајне свих података до којих адвокат дође током заступања клијента⁴⁰. Једном

Према наводима из медија, компанија је испоштовала све захтеве те је од 30.септембра 2023. године поново дозвољен приступ OPEN AI производима на територији Италије.

⁴⁰ У Индији је адвокат целокупне списе предмета и све личне податке како свог клијента тако и свих других лица повезаних са предметом, без њихове сагласности или обавештавања, похранио у *ChatGPT*, са намером да добије што прецизнији одговор. Наравно прекршио је све одредбе о поверљивости и чувању тајне, а Виши суд у Њу

похрањени подаци у *ChatGPT* остају трајно унутар овог система. Ограничење употребе личних података које су захтевале италијанске власти, тј. да се исти користе у сврху увежбавања ВИ да креира стратегије одговарања када јој се предочавају одређене врсте података, није довољно и није ни потврђено као да се заиста и дешава. Дакле ризик нарушавања приватности и да нечији лични подаци постану доступни другим лицима и даље постоји. Због тога је важно да адвокати(али и припадници других правних професија), користећи благодети информационог доба, ипак знају границу преко које неће нарушити поверљивост односа са клијентом, зарад свог тренутног komoditeta. То подразумевање знање о начину складиштења и обраде одређених података, добијање изричите дозволе клијента да се његови подаци поделе у оквиру овог четбота као и обавезну накнадну проверу текста/одговора који се добије употребом *ChatGPT*.

ВИ је сјајан помоћник у раду. Морамо бити свесни да његова неадекватна, неконтролисана и непажљива употреба човечанство може довести, у некој перспективи ,до стања из филма "Матрикс", где границе и приватност не постоје, постојање људи није потребно а машине се заправо понашају онако као и људи раније - само на много унапређенијем нивоу свести – и без имало савести и морала.

*Dragana Ćorić, Ph.D., Assistant Professor
Faculty of Law, University of Novi Sad*

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE LEGAL PROFESSION - COLLABORATORS, ALLIES OR ENEMIES?

Summary

The development of information technologies, especially at the end of the 20th century and during the 21st century, has opened up a world of new, unimagined opportunities for work, advancement, learning, development of business activities, as well as in other spheres of social life. Facilitating everyday and business communications, accelerating numerous administrative procedures, and shortening production processes initially seemed like great opportunities for achieving greater social cohesion, finally returning people to their basic values, family, and themselves,

Делхију је тражио да OPEN AI компанија избрише трајно све те податке:
<https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/openai-tells-india-court-chatgpt-data-removal-will-breach-us-legal-obligations-2025-01-22/>, 24.03.2025.

and giving them more time for everything that our fast-paced lives have begun to take away from us.

However, all products of information technology progress have had their good sides as well as their bad sides. The possibility of database abuse, for purposes other than those for which the database was created, easier (unauthorized) surveillance of all forms of communication have created new types of offenses and crimes that have been given the name ICT - that is, committed through the use of information and communication technologies. Abuse has spread to all spheres touched by the development of information technologies; no one is spared - children, young people, adults, the elderly, private individuals or business giants. The use of the Internet is becoming an abuse of the opportunities that the Internet provides, and fake news and unverified "facts" are spreading around the world at the speed of light. Now it is enough to tell a lie once and it becomes an undeniable truth, because its "truthfulness" is determined by the number of likes and shares (shared content). The imposed speed of life denies the integrity of long-term scientific verification of facts, and the Internet, instead of being the cause of progress, becomes the cause of everything else.

In such a world, the benefits of the development of the information society are also reached by those who are not skilled enough, or simply want to shorten their path to a good income, without sufficiently considering the consequences of their actions.

The paper presents some cases of violations of legal ethics in the part that relates to the expertise of lawyers in practicing the legal profession, the confidentiality of the relationship between a lawyer and a client and the protection of data that a client provides during the confidentiality relationship with a lawyer, as well as the development of cooperation and collegiality and respect for other colleagues and competent authorities before whom lawyers act, including the misuse of an artificial intelligence tool, known as ChatGPT. These cases have been recorded mainly in the area of application of the Anglo-American (case law) legal system (USA, New Zealand), but there are also recent cases in the EU (Italy).

Key words: legal profession, artificial intelligence, ChatGPT, "hallucinations".

Литература

Apple, Siri, <https://www.apple.com/siri/>, приступљено 11.03.2025.

Arredondo, P., *GPT-4 Passes the Bar Exam: What That Means for Artificial Intelligence Tools in the Legal Profession*, <https://law.stanford.edu/2023/04/19/gpt-4-passes-the-bar-exam-what-that-means-for-artificial-intelligence-tools-in-the-legal-industry/>, приступљено 18.03.2025.

Volpe Law, *ChatGPT and the Law*, <https://www.volpelawllc.com/chatgpt-and-the-law-ai-negative-impact-on-the-administration-of-justice/>, приступљено 24.03.2025.

- Duarte, F., *Number of ChatGPT Users (March 2025)*, <https://explodingtopics.com/blog/chatgpt-users>, приступљено 11.03.2025.
- Guardian, *Australian lawyer caught using ChatGPT: filed court documents referencing non-existent cases*, <https://www.theguardian.com/australia-news/2025/feb/01/australian-lawyer-caught-using-chatgpt-filed-court-documents-referencing-non-existent-cases>, приступљено 24.03.2025.
- Guardian, *Melbourne lawyer referred to complaints body...*, <https://www.theguardian.com/law/2024/oct/10/melbourne-lawyer-referred-to-complaints-body-after-ai-generated-made-up-case-citations-in-family-court-ntwnfb>, приступљено 24.03.2025.
- Intuji Wallis, J., *How Does YouTube Work In 2024? The Tech Behind Series*, <https://intuji.com/how-does-youtube-work/>, приступљено 10.04.2025.
- Legal IT Group, *ChatGPT vs Italian supervisory authority*, <https://legalitgroup.com/en/chatgpt-vs-italian-supervisory-authority-who-wins/>, приступљено 24.03.2025.
- Medium, *How Netflix works: the (hugely simplified) complex stuff...*, <https://medium.com/refraction-tech-everything/how-netflix-works-the-hugely-simplified-complex-stuff-that-happens-every-time-you-hit-play-3a40c9be254b>, приступљено 10.04.2025.
- Netflix, *How Netflix streams videos*, <https://help.netflix.com/en/node/85>, приступљено 10.04.2025.
- Notta, *100+ Incredible ChatGPT Statistics & Facts in 2025*, <https://www.notta.ai/en/blog/chatgpt-statistics>, приступљено 10.04.2025.
- OpenAI, *Introducing ChatGPT*, <https://openai.com/index/chatgpt/>, приступљено 10.04.2025.
- Russell, S., Norvig, P., *Artificial Intelligence: A Modern Approach*, University of California at Berkeley, 2020, Berkeley.
- Reuters, *AI 'hallucinations' in court papers spell trouble for lawyers*, <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/ai-hallucinations-court-papers-spell-trouble-lawyers-2025-02-18/>, приступљено 24.03.2025.
- Reuters, *OpenAI tells India court ChatGPT data removal...*, <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/openai-tells-india-court-chatgpt-data-removal-will-breach-us-legal-obligations-2025-01-22/>, приступљено 24.03.2025.
- Reuters, *New York lawyers sanctioned...*, <https://www.reuters.com/legal/new-york-lawyers-sanctioned-using-fake-chatgpt-cases-legal-brief-2023-06-22/>, приступљено 24.03.2025.
- Seyfarth, *Update on the ChatGPT case...*, <https://www.seyfarth.com/news-insights/update-on-the-chatgpt-case-counsel-who-submitted-fake-cases-are-sanctioned.html>, приступљено 10.04.2025.
- Sky News, *Lawyers used ChatGPT to help with a case...*, <https://news.sky.com/story/lawyers-fined-after-citing-bogus-cases-from-chatgpt-research-12908318>, приступљено 10.04.2025.
- Stanford Law, *GPT-4 and Legal Profession*, <https://law.stanford.edu/2023/04/19/gpt-4-passes-the-bar-exam-what-that-means-for-artificial-intelligence-tools-in-the-legal-industry/>, приступљено 18.03.2025.
- The Guardian, *Australian lawyer caught using ChatGPT...*, <https://www.theguardian.com/australia-news/2025/feb/01/australian-lawyer-caught-using-chatgpt-filed-court-documents-referencing-non-existent-cases>, приступљено 24.03.2025.
- X.AI, *Grok AI system*, <https://x.ai/>, приступљено 10.04.2025.
- Charlie G., *Hallucinations Are Fine, Actually*, <https://www.ignorance.ai/p/hallucinations-are-fine-actually>, приступљено 18.03.2025.